

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 2.5.2
	Sjekkliste for internrevisjon	Vedl: 0
	Checklist for internal audit	Utg. nr: 0.1
Side 1 â 1		
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B. V. Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften, IK-akvakultur

Revisjon nr/dato:	Denne rapporten inneholder antall sider:
Revisorer:	
Andre deltagere på revisjon:	

Kort oppsummering av revisjonen

Avvik nr:	Kort beskrivelse

Kort beskrivelse av observasjone/anmerkninger

Kommentarer/Sammendrag:

Dato:	Sign revisorer:
--------------	------------------------

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 2.6
	Prosedyre for sporing og tilbakekalling av produkter	Vedl: 0
	Procedure for tracing and recalling of products	Side 1 â 1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Forskrift om sporbarhet av næringsmidler, carrefour

Hensikt

Hensikten er å sikre at bedriften kan spore et produkt. Og at fôr og fôrvare kan spores

Utførelse

Fôr:

For å kunne ha og kontroll på fôret blir batchnr registrert

Sporingstest:

Det tas en tilfeldig fisk på en tilfeldig kar. Følgende skal finnes ut om denne fisken.

Frekvens

Det gjøres en tilfeldig sporingskontroll 1 gang i året.

Avviksbehandling/korrigerende tiltak

Ved feil på programvare eller rutiner for merking og arkivering av dokumenter relatert til sporingen, må feilen rettes opp ved at programvare etterses, rutiner for merking og innhenting/arkivering av relevante dokumenter til sporingen må gjennomgås. Hvis ikke test av sporing blir gjennomført riktig i løpet av tidsfristen må rutiner som nevnt ovenfor gjennomføres. Testing av sporing blir repeter innen 1 mnd. Ved feil eller mangler som gjør at sporingen ikke kan utføres tilfredsstillende må avviksrapport fylles ut, avviksbehandling skjer da iht. prosedyre for avviksbehandling.

Ref:

Avviksbehandling id
Rapport fra sporingstest

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 2.7
	Prosedyre for mottak av fôr og fôring	Vedl: 0
	Procedure for receiving feed and feeding	Side 1 â 1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B. V. Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.:akvakulturforskriften

Hensikt

Prosedyren skal beskrive rutiner for mottak og lagring av fôr, samt sikre at det alltid er tilgjengelig fôr. Prosedyren skal sikre at fisken får tilstrekkelig og riktig sammensatt fôr som fremmer god velferd. Prosedyren skal også sikre at det registreres og rapporteres riktig medgått fôrmengde.

Mottak

Kontroller levert kvantum, type og kvalitet. Eventuelle mangler/ avvik mellom bestilling og leveranse, noteres på fraktbrev og signeres. Dersom det er avvik mellom faktura og leveranse, skal dette tas opp med leverandør. Eventuelle avvik på faktura rettes med ny faktura, som kontrolleres og signeres før den sendes til økonomiavdeling.

Lagring

Fôret skal lagres tørt og unngå direkte påvirkning av varme og sollys.

Fôrsammensetning

Det skal i samråd med fôrleverandør lages en plan for hver generasjon som er tilpasset behovet både til fisk og produksjon/ kvalitet.

Fôring

- Drifts sjef og røktere skal ha kunnskap som sikrer riktig utforing, slik at god tilvekst og lav fôrfaktor oppnås.
- Karene skal ha samme merking i fôrprogram som i produksjonsstyringsprogram.

Kontroll og oppfølging

- Det er viktig at det hele tiden er kontroll med fôrmengden som kommer gjennom slangene ved luftfôringsanlegg. Det registreres fôr dersom anlegget går og siloen er tom, dette må en unngå.
- Siloen skal til en hver tid være kalibrert. Alt fôr som fylles i siloen registreres med riktig antall kg. Når siloen er tom registreres avviket og riktig kalibrering (g/sek) kan gjennomføres av programmet. For at denne fremgangsmåten skal gjennomføres, må man visuelt se at siloen blir tom, for å kunne stoppe fôringen slik at kalibreringen blir riktig. Denne metoden gir den mest nøyaktige kalibrering.
- Det blir tatt stikkprøver av vekt på sekker.
- Dersom det registreres flyt, brudd, støv, klumper eller fettavleiring, skal dette tas opp med fôr leverandør.

Sulting før sortering, vaksinerings og levering:

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 2.7
	Prosedyre for mottak av fôr og fôring	Vedl: 0
	Procedure for receiving feed and feeding	Side 1 â 1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B. V. Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.:akvakulturforskriften

- Laks skal sultes i minimum 3 dager
 - skal ikke sulte mer enn 14 dager eller 150 døggrader

Ansvar

Drifts sjef eller andre som mottar fôret eller gjør andre operasjoner relatert til denne prosedyre har ansvaret for å følge opp prosedyren.

Korrigerende tiltak/avvik

Hvis ikke denne instruksen blir fulgt, må rutiner for denne kontrollen gjennomgås. Det må vurderes om brudd på rutinen har ført til større risiko, evt. tiltak må vurderes.

Ref:

- Dataprogram for registrering av fôr og fôrforbruk (farm control)
- Fraktbrev

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 3.1
	Risikoanalyse	Vedl: 0
	Risk based analyze	Utg. nr: 0.1
Side 1 å 8		
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.: Alle
Dato:	Dato:	
Sign:	Sign:	

Område 1. Tiltak i samband med vassinntak og rørledninger

Arbeidsoperasjon	Kva kan gå gale?	Kva kan vi gjere for å hindre dette ?	Risiko	Kons
PERSONELL/MILJØ				
Elveinntak/Sjøkumm	Ramle ut i	Rekkverk / tildekking		
Pumpehus	Elektrisk støt	Jording, la elektriker ta seg av koplingar		
	Skader ved heving/senking av pumper	Dimensjonerte kjettingar/kjettinglåsar		
Avløps kumm	Ramle ut i avløp	Innstallere rist / Rekkverk		
Pumpekum	Elektrisk støt som følge av lekkasje	Sjekke lensepumper		
SIKKER PRODUKSJON				
Ferskvatnstilførsel	Urein ferskvatnskjelde	Uttak av vassprøver		
	Låg pH	Dagleg måling og kalking		
Sjøvatnstilførsel	Patogen kjem inn i anlegget	Vassprøver og UV-stråling		
LIVSVILKÅR FOR FISK				
O2 regulering	Pumpestopp / Trykk fall fra oksygen tank	Reserve pumper , rett trykk		
Vasstilførsel	Straum/pumpestans	Naudaggregat og reservepumpe		
Varmevekslar	For låge eller høge temperaturar	Kontroll av og alarm på vekslar		
Vassinntak	Blokkering/ issurpe	Rutinemessig inspeksjon / vurdere vær		
Vassmangel	Låg vassutskifting, dårleg karmiljø	Gjenbruk, spare på vatn når mogleg		
Flaum	Pumper øydelagde, jordavrenning inn i anlegget	Gjenbruk, unngå inntak av nytt vatn		
Kar renn over eller lek	Karet renn over, fisk over kanten eller i avlaup	Plukke og flushe, kontrollere vannstand		
OMSYN TIL YTRE MILJØ				
Vassleidning	Leidningsbrot, skade på eigedomar	Inspisere røyr, grave dei ned		
Avløps kumm	Forureining	Inspisere røyr, grave dei ned		

	Kvalitetssikringsmanual		Id dok: 3.1
	Risikoanalyse		Vedl: 0
	Risk based analyze		Utg. nr: 0.1
			Side 2 â 8
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS			
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.: Alle	
Dato:	Dato:		
Sign:	Sign:		

Område 2. Tiltak i samband med vassbehandling

Arbeidsoperasjon	Kva kan gå gale?	Kva kan vi gjere for å hindre dette ?	Risiko	Kons
PERSONELL/MILJØ				
Elveinntak	Ramle uti elveinntak	Gjerde / Rekkverk		
Luftar kar	Ramle uti luftar kar	Rekkverk		
Trommelfilter	Ramle ned ved sidan av trommelfilter	Rekkverk og lettare tilkomst for kontrollar		
Vask avløps veksler	Søl ved påfylling kaustik soda	Vernehanskar, briller og augevask tilgjengeleg		
SIKKER PRODUKSJON				
Tilsetjing av sjøvatn	Smitte kjem inn i anlegget med sjøvatnet	Fungerande UV-filter, gode driftsprosedyrer		
Ferskvatnsinntak	Sopp eller anna smitte følgjer med inn	Vurdere ozonering / uv - behandling		
LIVSVILKÅR FOR FISK				
Miljøparameter CO2	Høge CO2 verdier	CO2 luftere		
pH	Høge eller låge pH verdier	Daglege målingar, kalking		
O2	Høge eller låge O2 verdier	Konstant overvåking og automatisk regulering		
Tettleik	Høge tettleikar og CO2 produksjon	Flytting av fisk, følgje produksjonsplanar og CO2 luftere		
OMSYN TIL YTRE MILJØ				
Avløp	Lekkasje frå avløp	Inspisere avløp		

	Kvalitetssikringsmanual		Id dok: 3.1
			Vedl: 0
	Risikoanalyse		Utg. nr: 0.1
	Risk based analyze		Side 3 â 8
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS			
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.: Alle	
Dato:	Dato:		
Sign:	Sign:		

Område 3. Tiltak i klekkeri og startfôringsavdeling -INNE

Arbeidsoperasjon	Kva kan gå gale?	Kva kan vi gjere for å hindre dette ?	Risiko	Kons
PERSONELL/MILJØ				
Dagleg røkting	Belastingsskader	Eigna fottøy, hôvar og hjelpemiddel ved flushing		
Fôring	Belastingsskader	Store fôrsekkar og store automatar		
Flytting/sortering	Belastingsskader	Utstyr som fungerer, plassering av hjelpemiddel		
Reingjering	Hudkontakt med giftig vaskemiddel	Hanskar, briller, dusj og augeskyljemiddel		
Desinfisering	Hudkontakt ved desinfeksjon	Hanskar, briller, dusj og augeskyljemiddel		
SIKKER PRODUKSJON				
Vasstilførsel	Framande element i vatnet	Passande rist ved inntak		
Fôr	Fôr har harskna eller overføring	Riktig lagring og utfôring		
Desinfisering mellom soner	Patogen følger med inn i den reine sona	Følgje prosedyrer nøye, fotbad og soneinndeling		
Mykje dødfisk eller død rogn	Karet renn over, patogen får grobotn	Plukking og pycese		
Skitne dødfiskbøtter	Patogen følger med inn igjen på anlegget	Reingjering av dødfiskbøtter		
LIVSVILKÅR FOR FISK				
O2	Høge eller låge O2 verdiar	Dagleg overvåking og manuell justering på karnivå		
Tettleik	Tettleik og CO2 produksjon	Flytting av fisk, følgje prod.plan. og miljømålingar		
Dårleg karmiljø	Opphopping av farlege sambindingar/patogen	Flushing og plukking, miljøpar, redusere fôring		
OMSYN TIL YTRE MILJØ				
Ingen særskilte farer				

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 3.1
	Risikoanalyse	Vedl: 0
	Risk based analyze	Utg. nr: 0.1
Side 4 å 8		
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.: Alle
Dato:	Dato:	
Sign:	Sign:	

Område 4. Tiltak i vekstavdeling - UTE

VEKSTAVDELING INNE / UTE

Arbeidsoperasjon	Kva kan gå gale?	Kva kan vi gjere for å hindre dette ?	Risiko	Kons
PERSONELL/MILJØ	Inne i hallen			
Dagleg røkting	Belastingsskader	Eigna fottøy, hovar og hjelpemiddel ved flushing		
Flytting/sortering	Belastingsskader	Utstyr som fungerer, plassering av hjelpemiddel		
Kar	Fall i kar	Rekkverk der det over 50 cm ned, rist over avløp		
Lysstyring	Støt	Sikre alle straumuttak		
SIKKER PRODUKSJON				
Vasstilførsel	Framande element i vatnet	Passande rist ved inntak		
Fôr	Fôr har harskna eller overføring	Riktig lagring og utfôring		
Skadedyr	Skadedyr kjem inn på anlegget	Gjerder og not		
LIVSVILKÅR FOR FISK				
O2	Høge eller låge O2 verdier, feil i reguleringa	Kontroll av oksygen innløserer / dosering		
Tettleik	Hierarki, finneslitasje, høg CO2 produksjon	Flytting/sortering av fisk , prøvetaking og CO2 lufte		
Miljøparameter	Høge CO2 verdier	CO2 lufte		
pH	Høge eller låge pH verdier	Daglege målingar, kalking		
Lysstyring	Straumstans eller gått pære	Naudaggregat, kontroll av alle lys		
OMSYN TIL YTRE MILJØ				
Lekkasje frå avlaup	Lekkasje til omgjevnadene	Finne lekkasje og stoppe den		

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 3.1
	Risikoanalyse	Vedl: 0
	Risk based analyze	Utg. nr: 0.1
		Side 5 â 8
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.: Alle
Dato:	Dato:	
Sign:	Sign:	

Område 5. Tiltak ved sortering og vaksinerings

Arbeidsoperasjon	Kva kan gå gale?	Kva kan vi gjere for å hindre dette ?	Risiko	Kons
PERSONELL/MILJØ				
Stikke seg	Stikke seg med vaksine	Epi-pen (Adrenalin) og nødvendig opplæring		
Desinfisering	Hudkontakt ved desinfeksjon	Hanskar, briller, dusj og augerens		
Bedøving	Hudkontakt ved bedøving	Hanskar, briller, dusj og augerens		
Fall	Ramle i tome kar	Eigna stige, være fleire i karet for å få varsla		
Pumpe	Tunge løft og støt	Sjekk av utstyr, ikkje løfte aleine		
SIKKER PRODUKSJON				
Smitte frå andre anlegg	Smitte blir med vaksinasjonsbord eller utstyr	Desinfiserte overflater og utstyr frå andre stader særskilt		
Stikkpunkt	Stikk i filet eller brusk, melaninflekkar	Opplæring og kontroll		
Deponering av vaksine	Dårleg eller ikkje deponering buken	Opplæring og kontroll		
LIVSVILKÅR FOR FISK				
O2	O2 nivå ved pumping/sortering	O2 overvåking		
Mekaniske skader	Skader ved pumping/sortering eller på bordet	Glatte overflater, nok rennande vatn		
Fôring	Redusert appetitt gir opphoping av fôr	Redusere fôring		
OMSYN TIL YTRE MILJØ				
Ingen særskilte farar				

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 3.1
	Risikoanalyse	Vedl: 0
	Risk based analyze	Utg. nr: 0.1
		Side 6 â 8
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.: Alle
Dato:	Dato:	
Sign:	Sign:	

Område 6. Tiltak ved montering og bruk av elektrisk utstyr

Arbeidsoperasjon	Kva kan gå gale?	Kva kan vi gjere for å hindre dette ?	Risiko	Kons
PERSONELL/MILJØ				
Maskiner/verktøy	Skader	Opplæring og bruk kun av kyndige		
Sikringsskap	Støt /kortsluttingar	Riktige koblingar, nye sikringar		
Naudaggregat	Søl av diesel/støt ved vedlikehald	Vedlikehald kun når aggregatet er avslått		
Oksygenkjegler	Lekkasje grunna pumpestopp	Sjekk at oksygenet vert leidd ut		
Oksygentank	Lekkasje, sikkerheitsventilar som bles	Rutineinspeksjonar, sjekk trykk dagleg		
Brann	Kortslutting/lettantennelege stoff reagerer	Inspeksjonar og beredskapsplanar		
Lause ledningar	Snuble	System og oppsamling av ledningar		
Luftar kar	Tanken renn over, vatn i elektrisk anlegg	Kontrollere vannstand		
Fyrkjele	Oljesøl	Sjekk koplingar		
SIKKER PRODUKSJON				
Lån av utstyr frå andre anlegg	Får med smitte inn i anlegget	Desinfisering, unngå lån av utstyr		
Brann	Kortslutting/stoff reagerer, fisk kvelt	Inspeksjonar og beredskapsplanar		
LIVSVILKÅR FOR FISK				
Oksygenregulering	Feil trykk på oksygen innløser	Sjekk trykk		
Fôringssystem	Stoggar, fôrar ut for mykje eller for lite	Kontrollere dagleg		
Nødstrømsaggregat	Havari	Prøvekjøring og kontroller		
OMSYN TIL YTRE MILJØ				
Pumper	Pumpesvikt, lekkasje	Inspeksjon		

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 3.1
	Risikoanalyse	Vedl: 0
	Risk based analyze	Utg. nr: 0.1
Side 7 å 8		
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.: Alle
Dato:	Dato:	
Sign:	Sign:	

Område 7. Tiltak ved bruk av kjemikalier, medisiner og petroleumsprodukt

Arbeidsoperasjon	Kva kan gå gale?	Kva kan vi gjere for å hindre dette ?	Risiko	Kons
PERSONELL/MILJØ				
Daudfisktank	Søl av maursyre	Hanskar, briller, dusj og augerens		
Desinfisering	Hudkontakt ved desinfeksjon	Hanskar, briller, dusj og augerens		
Bedøving	Hudkontakt ved bedøving	Hanskar, briller, dusj og augerens		
Reingjering	Hudkontakt med giftig vaskemiddel	Hanskar, briller, dusj og augerens		
Oppbevaring av kjemikalier	Lekkasje og hudkontakt	Hanskar, briller, dusj og augerens		
SIKKER PRODUKSJON				
Bruk av medisin	Feilmedisinering	I samråd med veterinær		
Bruk av medisinfôr	Feil tidspunkt eller overføring	I samråd med veterinær		
LIVSVILKÅR FOR FISK				
Fisk i kontakt med desinf.m.	Skader på fiskehud	Skylje godt etter desinfisering		
Fisk i kontakt med reingjeringsmiddel	Skader på fiskehud	Skylje godt etter reingjering		
OMSYN TIL YTRE MILJØ				
Daudfisktank	Lekkasje	Inspeksjonar og oppsamlingsmogleikar		
Oppbevaring av kjemikalier	Lekkasje	Eigna lagringsplass		
Diesel oljetank	Lekkasje av diesel	Inspisere tanken		
Fyrkjel	Lekkasje av olje	Kontrollere tilkoplingar, oppsamling.		
Oksygentank	Lekkasje av oksygen	Sjekke koblinger		

	Kvalitetssikringsmanual		Id dok: 3.1
	Risikoanalyse		Vedl: 0
	Risk based analyze		Utg. nr: 0.1
			Side 8 â 8
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS			
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.: Alle	
Dato:	Dato:		
Sign:	Sign:		

Område 8. Tiltak ved levering av smolt

Arbeidsoperasjon	Kva kan gå gale?	Kva kan vi gjere for å hindre dette ?	Risiko	Kons
PERSONELL/MILJØ				
Bruk av båt	Levering i dårleg vær	Utsetje levering til gunstig værmessig tidspunkt		
	Fall ifrå båt	Være båtvand og ha redningsvest på		
	Motorstans, båtproblem	Sjekke motor og båt		
Kar	Falle i kar/gangbane	Være forsiktig		
SIKKER PRODUKSJON				
Utsett av fisk	For kort tid sidan vaksineriing	Følgje med døgnggradene/retningslinjer		
LIVSVILKÅR FOR FISK				
Fiskestorleik ved utsett	Fisk ikkje i smoltvindaug	Klorid og sjøvatnstestar		
OMSYN TIL YTRE MILJØ				
Høl/lekkasje i leveringsrør	Fisk rømmer	Kontrollere rør og tilkoplingar		
Brønnbåt må avslutte brått	Fisk rømmer	Komunikasjon til anlegget / Stoppe levering		
Feil koplingar til brønnbåt	Fisk rømmer	Kontrollere rør og tilkoplingar		

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 4.1
	Prosedyre for renhold og orden	Vedl: 0
	Procedure for cleaning	Side 1 â 1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: IG Dato: Sign:	Ref.: "forskrift om rengjøring og desi...osv" akvakulturforskriften

Hensikt

Denne prosedyren skal sikre tilfredsstillende orden og renhold i anlegget og personlig hygiene.

Utførelse

Personlig hygiene:

Det finnes egen omkleddingsrom. Alle som arbeider på anlegget må skifte til egne arbeidsklær og skotøy. Arbeidstøy vaskes etter behov. Hender skal vaskes etter toalettbesøk og når en går inn i produksjonslokalene.

Dødfisk håver:

Vaskes og desinfiseres etter hvert dødfiskopptak

Frekvens

Se renholdsplan

Ansvarlig

Driftsleder har ansvaret for å følge opp denne prosedyren.

Korrigerende tiltak/avvik

Hvis ikke denne instruksen blir fulgt, må rutiner for denne kontrollen gjennomgås. Det må vurderes om brudd på rutinen har ført til større risiko for smitte, evt. tiltak må vurderes.

Ref:

Beredskapsplan for avvik av renholdsrutiner

Objekt	grovspyling	såpe	frekvens	desinfeksjon	frekvens
--------	-------------	------	----------	--------------	----------

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 4.1
	Prosedyre for renhold og orden	Vedl: 0
	Procedure for cleaning	Side 1 â 1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk		
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av: IG	Ref.: "forskrift om rengjøring og desi...osv"
Dato:	Dato:	akvakulturforskriften
Sign:	Sign:	

Klekkeri					
Klekk-kar					
Sluker/renner					
Gulv					
Vegger					
Tak					
Startfôrings-avdeling					
Kar					
Sluker/renner					
Gulv					
Vegger					
Tak					
Vekst-avdeling, inne					
Kar					
Sluker/renner					
Gulv					
Vegger					
Tak					
Vekst-avdeling, ute					
Kar					
Sluker/renner					
Gulv					
Vegger					
Tak					
Garderobe/WC					

Desinfeksjonsmiddel*	Dosering	Virketid

* Det benyttes desinfeksjonsmiddel godkjent iht "forskrift om rengjøring og desinfeksjon av akvakulturanlegg mv"

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 5.1
	Tiltaksplan, sykdomssmitte	Vedl: 0
	Action plan, disease contamination	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: IG Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

TILTAK I FORHOLD TIL SMITTSOM SYKDOM .

- 1 . Rogn – Det må ikke være påvist eller mistanke om meldepliktige sykdommer hos rogn produsent .**
- 2 . Yngel/Smolt – Det må ikke være påvist eller mistanke om meldepliktige sykdommer av yngel/smolt ved kjøp eller salg .**
- 3 . Avtale om kontroller av Kystlab ,og ved mistanke om sykdom skal Mattilsynet kontaktes .**
- 4 . Fysisk skille mellom avdelinger/generasjoner i anlegget .**
- 5 . Eget utstyr til alle kar .**
- 6 . Det skal alltid vaskes og desinfiseres mellom hvert innlegg av ny rogn/yngel .**
- 7 . Hindre at fugl kommer i kontakt med fisken, og det kan gjøres med not eller telt over alle kar i ute området .**
- 8 . Fotbad mellom avdelinger, og muligheter for hånd desinfisering .**
- 9 . Hindre stress på fisken som kan utløse sykdom(Eksempelvis kan nitrogenovermetning utløse IPN utbrudd) .**
- 10 . Ved bruk av sjøvann skal alltid godkjent UV anlegg brukes, og anlegget skal vere godkjent av Mattilsynet .**
- 11 . Ved bruk av brønnbåt/bil til transport av fisk så bør en sjekke at båt/bil er vasket og desinfisert .**

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 5.2
	Tiltaksplan, høy dødlighet	Vedl: 0
	Action plan, high mortality	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

TILTAK I FORHOLD TIL STOR DØDELIGHET .

- 1 . Finne årsak (Vannsvikt , Oksygensvikt , CO2 forgiftning , Lav pH , IPN – utbrudd eller andre sykdommer) .**
- 2 . Ved forlite vann , tilsett meir.**
- 3 . Ved forlite oksygen , tilsett meir .**
- 4 . Ved CO2 forgiftning, stopp foring , meir vann og CO2 luftere.**
- 5 . Ved lav pH, tilsett kalk.**
- 6 . Ved mistanke om sykdom, kontakt vøteriner.**
- 7 . Ved IPN utbrudd sett temperatur til 21 C.**
- 8 . Ved andre sykdommer, eventuelt behandling eller sanering.**
- 9 . Bruk alltid eget utstyr på kar som har sykdoms utbrudd.**
- 10 . Lever aldri fisk til andre anlegg hvis det er mistanke om sykdom.**
- 11 . Sørg for å ha stor nok ensilerings tank og maursyre klar .**
- 12 . Avtale om henting av dødfisk/ensilasje**

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 5.3
	Tiltaksplan, vannkvalitet	Vedl: 0
	Action plan, water quality	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

TILTAK I FORHOLD TIL VANNKVALITET .

- 1 . PH – Ta prøver ofte , og ved eventuelt lav PH så bør en ha muligheter for kalking .**
- 2 . Oksygen – Ta prøver daglig , og eventuelt justering slik at oksygenet ligger på 80 – 90 %**
- 3 . Nitrogen – Måling av nitrogen og eventuelt inn med bedre luftere (Vakumlufte) .**
- 4 . CO2 – Ved forhøye verdier av CO2 så kan man justere ned foring , meir vann og eventuelt
montere inn CO2 luftere på kar nivå .**

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 5.4
	Tiltaksplan, rømming	Vedl: 0
	Action plan, escapees	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

TILTAK I FORHOLD TIL RØMMING .

- 1 . Avpass alltid rister i kar etter størrelse på yngel/smolt .**
- 2 . Sjekk at rister i kar er festet på forsvarlig måte(Bruk Sikafleks eller Teck – 7) .**
- 3 . Det bør være hoppe kanter på alle kar .**
- 4 . Rister i avløpsrenne som eventuelt fanger opp fisk som kommer i avløp .**
- 5 . Bør ha tette luker over avløpsrenner .**
- 6 . Sjekk alltid leverings ledning før bruk .**
- 7 . Ved bruk av eventuelt fleksibel slange som er koblet til leverings ledning ombord i brønnbåt,så skal ledningen og slangen være koblet sammen med krage og flens .
Bruk alltid tykkveggede slanger, og bruk alltid 2 stk slangeklemmer for å feste slangen .**
- 8 . Sørg for at leverings slangen er festet godt til brønnbåt .**
- 9 . Fotøyninger til brønnbåt må ha slike dimensjoner at dei tåler aktuelle straum og vindforhold på stedet .**
- 10 . Hvis det mot formodning skulle komme smolt i sjøen ved levering, så ha klar finmasket garn for gjenfangst av smolt .**
- 11 . Ha alltid god kommunikasjon med brønnbåt .**

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.1
	Beredskapsplan ved rømming	Vedl: 0
	Action plan escapees	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

	Oppfløyting av leveringsledning
	Vurdering av værforhold
	Kommunikasjonsutstyr

Hending	Tiltak
Mindre fisk i kar enn registrert	Undersøke mogleikar for rømming
Hol/lekkasje i leveringsrøyr	Kontrollere og sikre røyr
Feil koplingar til brønnbåt	Kontrollere/repasere tilkoplingar

Varsling	Telefonnr:
1. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
2. Ekstra personell	Eiga telefonliste
3.Daglig leder,Bjørn Vegard Løvik	92449363
4. Fiskeridirektoratet	Telefon: 03495

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.2
	Beredskapsplan ved massedød og sykdom	Vedl: 0
	Action plan high mortality and disease	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: "forskrift om kontrolltiltak for restme..mv" "Akvakulturforskriften" "IK-akvakultur"

Hensikt:

Sikre at tiltak ved massedød og sykdomsutbrudd iversettes så raskt som mulig for å unngå skade i størst mulig grad.

Utførelse:

1. Gode overvåkrutiner skal forebygge uhell. Det skal meldes fra til regionleder og veterinær dersom dødeligheten øker unormalt.
2. Om et uhell likevel skulle inntreffe, skal følgende beredskapsrutiner følges:

Varsling:

3. Få oversikt over uhellets omfang

Varsling skal skje til:

- a) Driftsleder
- b) Kystlab
- c) Mattilsynet
- d) Fiskeridirektoratet
- e) Forsikringsselskap
- f) Eksterne hjelpeapparat:

Uhellsbegrensing:

4. Personell fra bedriften og evt. innkalt ekstrahjelp skal starte redningsarbeidet
5. Hastetiltak og provisoriske løsninger iverksettes for å forhindre at uhellsprosessen utvikles videre.
6. Redningsarbeidet går ut på å redde fisk, anlegg og andre økonomiske verdier, samt og begrense skadevirkningen på miljøet.
7. Ved konstatering av alvorlig sykdom og pålegg om utslakting; I samarbeid med myndigheter legge en forsvarlig plan for gjennomføring og fremdrift.

Medisinering

8. Om sykdom er av slik art at medisinering vil bli gjennomført må dette skje iht. forskrift om kontrolltiltak for restmengde av..mv" Det må registreres i farmcontrol at medisinering er gjennomført. Fisk som er medisineret kan ikke selges som godkjent Whole foods vare. Tilbakeholdelsestid og kontroll av medisinrester må gjennomføres iht. veterinærens krav.

Gjenfangst:

9. Dersom fisk har rømt, skal ressursene også settes inn på å fange fisken??. Konsesjonseieren

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.2
	Beredskapsplan ved massedød og sykdom	Vedl: 0
	Action plan high mortality and disease	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: "forskrift om kontrolltiltak for restme..mv" "Akvakulturforskriften" "IK-akvakultur"

har gjenfangstrett i nærområdet i inntil 14 dager etter rømmingen. Resultatet av gjenfangsten skal registreres og rapporteres til regiondirektør (fiskerisjef).

Normalisering:

10. Så snart redningsarbeidet er gjennomført skal arbeid for å komme til normale forhold påbegynnes. Erfaringene fra uhellet / redningsarbeidet skal brukes til å innføre nye og bedre tiltak for å forhindre nye uhell og til å forbedre beredskaps- og redningsrutinene.

Ansvar:

Driftsleder eller annet personell på vakt eller jobb.

Korrigerende tiltak/avvik

Ved evt. massedød og sykdom må man i etterkant gjennomgå hendelsesforløpet. Beredskapsplanen må gjennomgå og vurderes om den fungerte som tiltenkt.

Ref.

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.3
	Beredskapsplan ved brann	Vedl: 0
	Action plan in case of fire	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

	Brannkurs
	Førstehjelps- og redningsutstyr
	Kommunikasjonsutstyr
	Kontakt med brannvesen
	Kartlegging av vassuttak

Hending	Tiltak
Brann	Sikre område og menneske
	Avgrense, hindre spreiding
	Slukke eller varsle brannvesen
	Unngå uønska oksygen lekkasje som følge av brann

Varsling	Telefonnr:
1. Brann	110
2. Legevakt eller ambulanse	NUMMER / 113
3. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
4. Ekstra personell	Eiga telefonliste
5. Daglig leder, Bjørn Vegard Løvik.	92449363
6. Politi	112

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.3
	Beredskapsplan ved brann	Vedl: 0
	Action plan in case of fire	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

BEREDSKAPSPROSEDYRE VED BRANN.

- 1 . Ha alltid brannsløknings utstyr tilgjengelig.**
- 2 . Lokaliser brann sted.**
- 3 . Bruk gass maske.**
- 4 . Forsøk å slukke.**
- 5 . Ring brannvesen.(110)**
- 6 . Ring etter hjelp (driftsleder eller andre som jobber ved IRSEA ARC AS).**
- 7 . Steng av oksygen tilførsel fra oksygen tanken hvis det er mulig.**
- 8 . Ta bort brennbart stoff (maling, olje e.l)**
- 9 . Ta aldri unødig risiko som kan sette liv og helse i fare**

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.4
	Beredskapsplan ved personskade	Vedl: 0
	Action plan accident	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: IG Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

	Inspisere anlegget (vaktrunder)
	Kontroll over beholdning, bestille varer

Hending	Tiltak
Dødfisk ikkje plukka, kar renn over	Plukke og tappe ned
Fôringssystem virkar ikkje	Koste sluser, sjekke innhald i silo, sjekke røyr inn til kar
Lufter kolonner går tett	Reingjering av biolegemer
Oksygennivå er låge	Naudoksygen, opp på kjegle, oksygenert vatn, stopp fôring
Oksygennivå er høge	Sjekk fôring, ned på kjegle, ned på oksygenert vatn
Tette siler i kar	Koste og tappe ned
Håndmålar viser feil	Skifte batteri, membran og elektrolytt
Høge sommartemperaturar	Stopp fôring, høgare vassutskifting
Dårleg appetitt	Reduser fôring, kontroller miljøparameter
Høge tettleikar i hall	Fordeling
Tendensar til finnebiting/hierarki	Fôring til meitting, sortering
Tendensar til finneslitasje	Sjekk miljøparameter
Høge CO2-nivå/nefrocalcinose	Utlufting, vassutskifting, unngå høg oksygen
Tomt for fôr	Bestille meir, låne frå anna anlegg
Tomt for oksygen	Kople til oksygenbatteri, bestille meir

Varsling	Telefonnr:
1. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
2. Ekstra personell	Eiga telefonliste

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.5
	Beredskapsplan ved rømming	Vedl: 0
	Action plan escapees	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: IG Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

rapportering og forsikringsseskap	Kommunikasjonsutstyr
-----------------------------------	----------------------

Hending	Tiltak
Straumstans	Beredskapsprosedyre for straumstans
Vassvikt	Beredskapsprosedyre for vassvikt
Lekkasjer av kjemikalier	Beredskapsprosedyre for kjemikalier
Brann	Beredskapsprosedyre for brann
Rømming	Beredskapsprosedyre for rømming
Vasskvalitet	Beredskapsprosedyre for vasskvalitet

Varsling	Telefonnr:
1. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
2. Ekstra personell	Eiga telefonliste
3. DAGLIG LEDER, Bjørn Vegard Løvik.	92449363

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.6
	Beredskapsplan ved strømstans	Vedl: 0
	Action plan electrical power failure	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.:
Dato:	Dato:	Akvakulturforskriften
Sign:	Sign:	IK-akvakultur

	Kontrollere naudaggregat
	Kommunikasjonsutstyr
	Tilstrekkeleg naudoksygenkapasitet
	Straumlause oksygeninnblanderar
	Tilstrekkeleg kapasitet på aggregat og el-tavle

Hending	Tiltak
Problem med straumnett	Starte naudaggregat, kontakte nettleverandør
Feil på elektrisk anlegg	Finne feil, fjerne årsak, resette eller naudtiltak
Kortslutting	Fjerne årsak, reset sikring
Pumpe stoppar	Naudtiltak
Aggregat har ikkje tilstrekkeleg kapasitet	Prioritere straumbuk

Varsling	Telefonnr:
1. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
2. Ekstra personell	Eiga telefonliste
3. ELEKTRO SELSKAP	NUMMER NAVN. NUMMER NAVN.

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.6
	Beredskapsplan ved strømstans	Vedl: 0
	Action plan electrical power failure	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.:
Dato:	Dato:	Akvakulturforskriften
Sign:	Sign:	IK-akvakultur

BEREDSKAPSPROSEDYRE VED STRAUMSTANS

- 1. Sørg for at nødstrømsaggregat alltid er klar for automatisk oppstart. Bryter i enden av aggregatet skal alltid stå opp.**
- 2. Sjekk at pumper som skal være i drift fungerer når aggregatet går. Sjekk spesielt pumpene til oksygen innløserne.**
- 3. Sjekk alltid at det er nok diesel på tanken til aggregatet ved oppstart .**
- 4. Ring alltid Tussa (Feilmelding 70046111) for å få en oversikt over når strømmen eventuelt kommer tilbake.**
- 5. Ved strømstans kun hos IRSEA ARC så skal alltid elektriker kontaktes. Ring VEKS ELEKTRO A/S**
- 6. Når strømmen kommer tilbake, sjekk at alle pumper som skal være i drift fungerer.**

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.7
	Beredskapsplan ved vannsvikt	Vedl: 0
	Action plan water, power failure	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

Bruke oksygenert resirkulert vatn	Kommunikasjonsutstyr
-----------------------------------	----------------------

Hending	Tiltak
Lågt vassnivå i luftar kar	Sjekk at ventilar er opne
Lågt vassnivå i karet	Opne på meir vatn, sjekk at munk er skikkeleg i
Lågt vassnivå i inntakskumm	Åpne meir luke
Lågt vassnivå i avløpsfilter	Sjekk nivåregulering
Lekkasje	Finne lekkasje, vurdere tiltak

Varsling	Telefonnr:
1. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
2. Ekstra personell	Eiga telefonliste
3. Ved behov : elektriker , rørlegger	
4. Ved behov: elektrikar, røyrleggar eller lignende	

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.7
	Beredskapsplan ved vannsvikt	Vedl: 0
	Action plan water, power failure	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

BEREDSKAPSPROSEDYRE VED SVIKT I VANNTILFØRSEL

- 1 . Sørg for at alle oksygen slanger for nødoksygen blir plassert i kar som er i drift og som har svikt i vanntilførsel.**
- 2 . Åpne ventil for nødoksygen til kara, og sjekk at hovedtilførselen for nødoksygen er åpen.**
- 3 . Steng eventuelt oksygen tilsetting på oksygen innløsere(vannmangel oksygen innløsere = ingen oksygen innløsning).**
- 4 . Sjekk oksygen trykk fra oksygen tanken(Yara).Har oksygen trykket gått dramatisk ned still opp trykket ,og det skal gjøres på anvist skru på tanken . Skru inn = høgare trykk , Skru ut = lavere trykk.**
- 5 . Sjekk oksygen på aktuelle kar med oksygen måler.**
- 6 . Sjekk årsak til vann svikt.**
- 7 . Om det er nødvendig så start opp systemet for gjenbruk av vann.**
- 8 . Ring etter eventuelt rørlegger/elektriker.**
- 9 . Ring driftsleder eller andre som jobber ved IRSEA ARC A/S .**

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.8
	Beredskapsplan lekkasje	Vedl: 0
	Action plan leakage	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

Hending	Tiltak
Lufter kar renn over	Redusere vatn inn i lufter kar
Kar renn over eller lek	Sjekke sil, plukke lauv/dødfisk, flushe
Trommel filter renn over eller lek	Redusere nytt vatn inn, merke av lekkasje
Lekkasje til pumpekum	Sjekke lensepumper, straum?
Lekkasje frå oksygentank	Ringe Yara, kople på oksygenbatteri?utbedre lekkasje
Lekkasje av olje til fyrkjel	Sjekke slangar og tilkoplingar, tette lekkasje, samle opp
Lekkasje i diesel tanker	Begrense lekkasjer,tømme tanken

Varsling	Telefonnr:
1. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
2. Ekstra personell	Eiga telefonliste
3 Ved behov :	
PLASTE SELSKAP	NUMMER NAVN, NUMMER NAVN
ELEKTRO SELSKAP	NUMMER NAVN, NUMMER NAVN
KJØLESERVICE SELSKAP	NUMMER NAVN, NUMMER NAVN

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.9
	Beredskapsplan ved uhell med kjemikalier	Vedl: 0
	Action plan accident with chemicals	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

	Augeskyljemiddel og dusj
--	--------------------------

Hending	Tiltak
Auge eller hudkontakt med maursyre	Skylje auge eller kropp og ta av utsølte kle
Auge eller hudkontakt med lut	Skylje auge eller kropp og ta av utsølte kle
Auge eller hudkontakt med kalk	Begrense søl, bruke verneustyr, dusj/augeskyljemiddel
Hudkontakt ved desinfeksjon	Dusj eller augeskyljemiddel
Hudkontakt med såpe	Dusj eller augeskyljemiddel
Hudkontakt ved bedøving	Dusj eller augeskyljemiddel
Hudkontakt med ammoniakkhaldig olje	Dusj eller augeskyljemiddel
Salt i auge	Augeskyljemiddel

Varsling	Telefonnr:
1. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
2. Ekstra personell	Eiga telefonliste

	Kvalitetssikringsmanual	Id dok: 6.10
	Beredskapsplan ved avvik på driftsrutiner	Vedl: 0
	Action plan deviation in operation routines	Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS		
Skrevet av: B.V.Løvik Dato: Sign:	Godkjent av: Dato: Sign:	Ref.: Akvakulturforskriften IK-akvakultur

	Inspisere anlegget (vaktrunder)
	Kontroll over beholdning, bestille varer

Hending	Tiltak
Dødfisk ikkje plukka, kar renn over	Plukke og tappe ned
Fôringssystem virkar ikkje	Koste sluser, sjekke innhald i silo, sjekke røyr inn til kar
Lufter kolonner går tett	Reingjering av biolegemer
Oksygennivå er låge	Naudoksygen, opp på kjegle, oksygenert vatn, stopp fôring
Oksygennivå er høge	Sjekk fôring, ned på kjegle, ned på oksygenert vatn
Tette siler i kar	Koste og tappe ned
Håndmålar viser feil	Skifte batteri, membran og elektrolytt
Høge sommartemperaturar	Stopp fôring, høgare vassutskifting
Dårleg appetitt	Reduser fôring, kontroller miljøparameter
Høge tettleikar i hall	Fordeling
Tendensar til finnebiting/hierarki	Fôring til meitting, sortering
Tendensar til finneslitasje	Sjekk miljøparameter
Høge CO2-nivå/nefrocalcinose	Utlufting, vassutskifting, unngå høg oksygen
Tomt for fôr	Bestille meir, låne frå anna anlegg
Tomt for oksygen	Kople til oksygenbatteri, bestille meir

Varsling	Telefonnr:
1. Driftsleiar, NAVN	NUMMER
2. Ekstra personell	Eiga telefonliste

	Kvalitetssikringsmanual		Id dok: 6.11
	Varslingsplan, telefonliste		Vedl: 0
	Action plan, list of phone number		Utg. nr: 0.1
Dette dokumentet gjelder for: Sætre Matfisk AS			
Skrevet av: B.V.Løvik	Godkjent av:	Ref.:	
Dato:	Dato:	Akvakulturforskriften	
Sign:	Sign:	IK-akvakultur	

VARSLINGSPLAN.

1 . Driftsleder	12345678	12345678
2 . Vakt.		12345678
3 . NA	12345678	12345678
4 . NA		12345678
5 . NA		12345678
6 . Brann		110
7 . Politi		112
8. Lege		113